

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrto leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mail-ling-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat 15 soldov.

Češko vprašanje pa Chabrus v državnem zboru.

Pričakovali smo, da bo sedanji razgovor o finančnem prevdanku prihodnjega leta v drž. zboru zelo zanimiv. Vendar toliko nismo se nadejali, kar so drž. poslanci ustavoverski in opozicijski, na dan spravili proti sedanji vladi. Da sedanje ministerstvo odstopiti mora, pred vsem pa finančni minister, to je gotovo vsled tega, kar se je godilo očitno v drž. zboru med vlado in njeno stranko; vprašanje je le, kedaj da se bo zgodilo. Da bi bili napadi na ministerstvo in sploh na sedanji vladni sistem prišli od opozicijske strani, bi ne bilo toliko izdalo, kakor da so prišli iz ustavoverskega tabora, na kojega se je vlada edino naslanjala. Razpor, ki se tako lahko zaceliti ne da, med vlado in njeno stranko je očiten. — Ko bi imeli ustavoverci in njihova vlada tisti tanjki čut, kakor se nahaja v drugih ustavnih državah, bi bilo imelo ministerstvo že davno odstopiti. Da bi pa po novjših dogodkih še obstalo na svojem mestu, je neverjetno; razun da ovrže s dokazi to, kar se mu je javno očitalo, namreč: nepoštenost, da ne rabimo primernega natanjčnejega izraza.

Očitali so državni poslanci obeh strank, da ministerstvo nima pojema o gospodarskem vprašanji, da nima razuma niti o socialnih razmerah, niti o političnem položaji Avstrije, da ni na svojem mestu, da ne bo miru med narodi v Avstriji dokler ne odstopi. Takih ni še slišalo nobeno miuisterstvo v Avstriji, tudi drugod težko. Da pri vsem tem ni prosilo ministerstvo za odpust, da se izgovoriti z drugimi nam skritimi razlogi, ker morda kaj takega tir-

jajo Avstrije politične razmere. Ali sedanjemu ministerstvu očitalo se je, da je v dotiki z onim sleparskim društvom, kojemu ime je „Chabrus“, da je ono ga spravilo na dan, da zloglasni Chabrus je vladino delo. Chabrus je namreč tisto društvo, ki se je l. 1873 na Českem ustanovilo, da so razne banke na skrivnostno (?) vižo kupovale in sicer prav drago velika posestva, da so prišla ustavoverskim možem v roke in da so na tak način ustavoverci zmagali v velikem posestvu.

O Chabrus-ovih skrivnostnih dejanjih je „Politik“ v Pragi take reči donášala, da bi bile neverjetne, ako bi ne bila dokazov dostavila in ako bi ne bili vladni listi k temu molčali. Še več, imenovala je „Pol.“ na ravnost grofa Hartig-a. ustavoverca kot Chabrus-ovega agenta, mu se številkami dokazala njegove velikanske sleparije ter pozivljala drž. pravdnika in vlado samo, naj jo tožita ali pa naj ovržeta njene dokaze. Vse je molčalo. In zdaj očitajo drž. poslanci javno v drž. zboru vladi, ne le da je ona v skrivni zvezi z Chabrus-om, temveč da ona ima svoj obstanek zahvaliti le Chabrusu. Posl. knez Czartoryski je med drugim vladi rekel: Mi vidimo, da vlada le životari od dne do dne se svojim političkim življenjem, ki se v ničem ne odlikuje, kakor da se poslužuje malenkostnih sredstev kot rešilnih pripomočkov; ki ne razumeva ničesar, kakor skrivati in lepšati, kedar propade; ki nikjer svoje moči ne pokaže, razun — da se vrnemo k finančnemu vprašanji — kedar je treba Chabrus organizovati (uredovati). Za Czartoryski-jem sta ravno to očitala vladi še poslanca Kužij in Wurm. Kar jej je slednji o tej zadevi

povedal, preseže vse drugo: „Če pogledam, glasi se zadevna točka njegovega skoz in skoz ojstrege govora, na ministerstvo in če preiskujem podlago na kateri stoji, kaj najdem? Chabrus, oni Chabrus, ki še zdaj ni dovolj pojasnjen, ki skriva svoje lastno, notranje, bistvo se strahom hudodelnika pred javnostjo; oni Chabrus, ki o svojem času še pride na svitlo se svojimi dejanji, še pred morda, ko se zanašajo njegovi „ustanovitelji“. To so ojstre pušice. Če jih ministerstvo ne odbije, do zdaj jih še ni, bi je morala taka očitanja vsled javne morale pogrebsti.

Da je tedaj sedanja vlada zmagala pri direktnih volitvah v velikem posestvu na Českem, da ona vsled tega še životari, zgodilo se je po tem takem po zloglasnem Chabrus-u, zgodilo se je po nečastnem, nepoštenem, tedaj pogubljenem načinu. Sedanja vlada, rekel je posl. Wurm, naslonila se je le na može, ki imajo polno možnjo denarja. To ni liberalno, to je lažiliberalnost. Narodnosti so se hujskale ena proti drugi in narodnjaki med seboj; službe so se oddajale, milosti delile ali odrekle tako, kakor je bilo vladi prav v boju za svoj obstanek, vse to brez ozira na javno moralo. Koncesije (dovoljenja) so se dajale sleparskim bankam, subvencije (drž. pripomoč) so se odmerile železniškim podvzetnikom v hvaležno plačilo ustavoverskega obnašanja. Ljudstva stokajo pod bremenom takih koncesij in subvencij, pa bodo tudi pomnila za vselej dobo splošne korrupcije.

Radovedni smo, kaj bo vlada zdaj začela. Na vsak način bi morala odstopiti, kar jej bo sicer težko, pa mora se zgoditi, kakor jej je povedal nekdo v drž. zboru. Naj bo kar hoče, Češko vprašanje je z

LISTEK.

MATEVŽ HLADNIK.

(Življenjepisne črtice.)

Dalje.

Hladnikovi učenci so ga dokaj radi imeli, ne le dokler so bili njegovi šolarji, ampak tudi potem, ko so uže v djansko življenje prestopili, so se hvaležni svojega ljubljene učitelja spominjali; in le malo kateri je bil tak nehvaležnež, da bi ga bil pozabil. Kolikrat je sam Hladnik nam na sprehoji s ginjenim srcem pravil, kakó ga je ta pa uni obiskal, ki mu je nekđaj učenec bil; in kakó mu je svojo hvaležnost skazoval za lepe nauke, ki jih je iz njegovih ust slišal. Ko je Hladnik bil uže odslužen učenik in vbožen, pride en dan k njemu mlad gospod, nekđaj njegov učenec, in prosil ga je, naj gre z njim na dom, ker ga hoče on v svoji hiši rad preskrbeti, da mu ne bo treba stradati. Ali Hladnik se je

bal sprejeti toliko dobroto od hvaležnega nekđajnega učenca, ker bi bil s svojim bolehanjem, posebno s svojim vednim krehanjem celi družini nadležen. Raje je pomanjkanje trpel, kakor da bi bil drugim nadlego delal.

Kadar je Hladnik kaj posebnega slišal, videl ali bral od kakega možaka, si ni dal miru takó dolgo, dokler se ni osebno z njim seznanil. Dobro še pomnim, kako je hrepenel, slavnega pesnika Koseski-ta osebno poznati, in kolikokrat mi je prigovarjal, da morava enkrat v Trst iti, da videva in spoznava tolikega moža. In oj! kako srečen je bil, ko je Koseski o poletnem času prišel v Gorico stanovat, ker je sedaj mogel tudi vsak dan videti ga in se z njim tudi pomenkovati! — Kolikajn je tega prvaka slovenskih pesnikarjev čislal, dovolj spričujejo njegove pesmice, ki jih je Koseski-tu na čast spisal, in večidel v Novicah tudi na svetlo dal. Med njegovimi zapuščenimi spisi nahajam sedem takih pesmic, skoro vse so soneti, in imajo te-le

naslove: 1. Slovenski Orfej. 2. Martinova stena ali prošnja na rojake. 3. Koseski-mu po prestani bolezni. 4. Vetropojka. 5. Slavec. 6. Koseski-mu za god, in odhod v Abanske toplice mati Slovenija. 7. Koseski-tu za god s podobo.

Ravno tako je želel vselej zvedeti, kdo je to ali uno lepo pesmico zložil, ki jo je bral v kakem slovenskem časniku; mnogokrat je zato v mene silil, naj skušam pozvedeti iz bogoslovcev, kdo je napisal pesmico: „Oni morajo gotovo vedeti!“ je navadno pristavljala.

Dokler je služil, imel je dovolj duara, da je pošteno izhajal, in tudi kakšenkoli popotval. Se vé, da je hotel imeti hrano sebi primerno, in ni mogel dolgo pri družih jedati, ker ni bilo lahko v vsem mu ugoditi. Nekteri mislijo, da je nekđaj predobro jedal, in da zastran tega ni bil nikoli prav trdnega zdravja, in je zmirom več ali manj bolehal, in tadaj mnogo lekov skušil. — Prebivati je hotel, kar je meni znano, vedno na Travniku, da je lahko videl in gleda

debato o finančnem prevdarku za l. 1876. sopeset prišlo hote ali ne hote na dnevni red političnih in merodajnih avstrijskih krogov.

DOPISI.

Kviško, 13. decembra. Mislim sem, da bo ob svojem času navadni dopisnik iz Brd v „Glasu“ kaj poročil o slavnostih, ki so se proti koncu mesca oktobra pri nas obhajale. Ker pa od teh ni bilo dozdej še nikjer kaj brati, sem se namenil, akoravno že „longe post festum“ saj nekoliko častitim bralcem popisati, kar se je 27. in 28. meseca oktobra pri nas v Kviškem godilo.

Obiskali so nas letos prevzvišeni in milostljivi nadškof ter delili sakrament sv. birme dne 26. okt. v Biljani, v Šmartnem in 28. pri nas. Večer poprej, tedaj na 27. pripeljali so se milostljivi nadškof, spremljeni od v. č. g. dehanta in Mons. G. iz Šmartnega.

Glasno streljanje in mило pritrkovanje zvonov naznanjalo je občinarjem, da se prevzvišeni pastir bližajo. Vsa vas bila je po konci. Pred vasjo postavljen je bil lep slavolok, ves okinčan s cveticami, slovenskimi zastavami in s primernim napisom, v vasi pa so stali veliki maji drug pri drugem, da je bilo viditi od daleč, kakor kako drevorednico.

Pozdravili so po prihodu Njih prevzvišenost najprej v. č. g. fajmošter z domačim kaplanom, potem tudi še občinski možje, med kterimi je K. K. prav lepo nadškofa nagovoril. Podali so se milostljivi pastir najprvo v farno cerkev, ter so tamkaj v molitvi počastili J. K. v sakramentu in potem v farno hišo. V trdi noči bila je cela vas v čast slavnega gosta razsvetljena, posebno odlikovala se je svečava pred farovžem in na „placu“. Tudi je igrala domača godba med glasnimi živioklici prav dobro skoraj 2 uri.

Drugo jutro okoli 9. ure začelo se je duhovno opravilo v cerkvi, ki je trajalo do 11. Cudil sem se in z menoj gotovo vsi v cerkvi pričujoči, kako krepko in glasno še popevajo milostljivi nadškof, kako možato stopajo, akoravno imajo že precej visoko starost! Cel dan bi jih gledal, slišal sem prostega kmeta govoriti, tako ljubeznjivo in mило se obnašajo naš nadškof. Da!

vse, kar se v mestu posebnega godi. Še v poslednjih letih, ko je bil obožal, in bi si bil drugo cenejše stanovanje lahko omislil, ni hotel, ni inogel Travnika zapustiti.

Reči moramo tudi, da je Hladnik svoje starše, brate in sestre dokaj ljubil. Vsako leto je pošiljal kaj svojim staršem za njih god, da, tudi bratom in sestram ob enakih priložnostih. Ko jim je kaj poslal, navadno jim je tudi kaj verzih pisal.

Bil je Matevž Hladnik dokaj usmiljenega srca. Ako je le količkaj premogel, ko ga je kdo vbogajme poprosil, dal mu je. Če so ga vbogi otroci prosili milodaru, kupil jim je kruha raje, kakor bi jim dal dnar v roko.

Bil je pa tudi velik nasprotnik nove pisarije. Začenjal je vendar tudi on počasi vsaj nekatere teh novih oblik sprejemati, med drugimi „dativ“ množnika za možka imena o m, in pa prilogovo drugo ali primerjavno stopnjo eji ali eje namesti ejši, ejše. Prvo končnico o m je zavoljo tega sprejel, ker se mu je zdela bolj dooločna, posebno v besedah, ki so enake v možkem

v resnici mora človek ljubiti in spoštovati tacega častitega stavakstil!

Po dokončani Deviovnih opravilih bilo je veliko kosilo v farovžu; med jedjo napili so v imenu vseh briških duhovnov v. č. g. dekan prevzvišenemu pastirju. „Ad multos annos“, Bog daj! donelo je iz src pričujočih gostov; tudi milostljivi nadškof blagovolili so počastiti s prelepo napitnico gospoda dekana, domačega g. fajmoštra in vso briško duhovščino.

Proti večeru, potem ko so prevzvišeni pastir še enkrat obiskali cerkev, odpeljali so se domu — v Gorico. Opazoval sem pri odhodu Njih Prevzvišenosti, da je bila ura ločitve od milostljivega nadškofa za duhčvščino in ljudstvo, kterega se je veliko število nabralo, silno tužna in grenka. Marsikteremu vtrinjale so se solzice v očeh in brati je bila na obrazih pričujočih srčna želja, da bi nas zopet v kratkem prišli obiskat milostljivi pastir ter osrečili s svojo pričujočnostjo nas ovčice.

Ker ne vem, ali bom drugikrat čas imel, sporočati še marsikaj važnega kar našo vas in sploh Brda zadeva, prosim Vas, g. urednik, blagovolite mi za danes še nekoliko prostora v Vašem listu.

Po hvalevredni skrbi mnogozaslužnega g. fajmoštra se je pri naši farni cerkvi v zadnjih dveh letih marsikaj novega, napravilo. Med drugem se je letos naša cerkev z zvonikom v novo pobelila in sicer cerkev od znotraj in zunaj. Delo so imeli v rokah renški zidarji, ktere moram zaradi nizke cene, zaradi dela samega in posebno pa zaradi njih lepega, poštenega obnašanja priporočati vsem cerkvenim oskrbništvom. Kakor je že skoraj vsem bricem znano, obstoji tukaj pri nas že več časa bratovščina svetega križa. Udje, kterih je precej veliko število, imajo med drugimi dolžnostmi še posebno to, da plačujejo vsako leto nekaj v skupno blagajuico, ktero imajo v rokah v. č. g. fajmošter. Zbrani denar potrosi se navadno za lepšanje farne, posebno pa za cerkev sv. križa, ki je nekoliko zunaj vasi na majhnem griču.

Imenovana bratovščina ima svoj srebrn velik križ, ki se pri procesijah rabi. Po trudu v. č. g. fajmoštra si je pa letos bratovščina kupila še tudi svojo zastavo. Kar lepote zastave posebno povzdiguje, so dve lepi podobi, na platno

in ženskem spolu, n. pr. „Daj sosedom, pa ne sosedam“. Eji, eje pa zato, ker ima manj soglasnikov, ali prav za prav, ker v Črnovrškem narečju je ta končnica sploh v navadi. Vezivnika da pa ni mogel nikoli trpeti, in ravno tako ne „širokoustnih“, kakor je on pravil, e g a, e m, c e m itd. Vse to priča Hladnik sam v epigramu:

Stare in nove oblike.

„Om“, „eji“, „eje“ mi ne žali ušes,

Un' spol določ', glasí to slaj' se res;

Vsak „da“, „cem“, „ega“, „nuti“

Pa me zaúh klofúti.

Ker pa časniki vsi so uže v teh oblikah pisali, in niso sprejemali dopisov, ako niso bili s temi novimi oblikami pisani; Hladnik pa je vendar hotel časnikom dopisovati: tadaj je bil prisiljen, tudi on z novimi oblikami svoje stavke pisati, akoravno je vedno trdil, da to le prisiljen dela, zato da se sprejmejo v časnike njegovi sestavki, in da on ne bo nikoli družih misli zastran pisave.

Mnogo pesmic, posebno sonetov ali znelk, kakor jim Česi pravijo, spisal je Hladnik; nek-

malane ter na vsaki strani zastave v sredo všite. Ena podoba predstavlja Marijo Devico brez madežnega spočetja, druga pa Konstantina velikega v vojski proti Maksenciju, ko se mu je prikazalo znamenje sv. križa na nebu z napisom: „In hoc vince.“ Zastavo delala je bratovščina vednega češčenja presv. R. T. v Gorici, podobe pa je malal mlad slikar iz Idrije doma, zdaj v Gorici stanujoč, ki zaradi okusnega čednega dela pri svoji mladosti še veliko obeta. Slovenci podpisajte ga, da mu ne bo treba pri ptujcu pomoči iskati!

Kupilo se je na dalje lansko leto za farno cerkev tri majhne nove zvonove, ktere sta vlila De Poli in Broili v Gorici. Omenjam pa te zvonove tukaj zaradi tega, ker so bili od zvonarjev na Dunajsko razstavo poslani ter so bili tamkaj zavolj čistega, prijetnega soglasja od internacionalne komisije pohvaljeni. In res, tako prijetno brencijo, da bi jih človek cel dan poslušal!

Ker ravno od zvonov govorim, moram pri tej priložnosti še nekaj omeniti. Pretečen teden bil je za občino Kviško v resnici teden veselja. Pri cerkvi sv. križa, okoli ktere je pokopališče, so glavni zvonovi za celo občino, in to zaradi tega, da jih ljudstvo sliši, ker vas Kviško je nekoliko v dolini. Do zdaj smo imeli pri imenovani cerkvi tri zvone, ki so vsi skupaj tehtali 59 centov. Bili so še precej dobri in tudi, kakor so trdili izvedeni možje, dobro vbrani. Ali zaradi raznih vzrokov, ki jih pa tukaj ne bom našteval, prelili so se še enkrat v pret. mescu. Vsi trije zvonovi tehtajo zdaj 55 centov in nekaj funtov, vbrani so v kvinti kar je pri nas v Brdih dozdej še „unicum“. Veliki zvon ima glas C, srednji E, in mali G. Med tem, ko to pišem, niso novi zvonovi še obešeni, tedaj jih tudi očitno hvaliti ne morem.

Tudi so bili že v Gorici od posebne komisije poskušeni, pri kterej je bil pričujoč dobro znani gospod Hribar. Nisem bil takrat sicer jaz zraven, ali kakor mi pripovedujejo možje, je g. H. zvonove jako pohvalil; upam tedaj, da bodo v resnici nas zadovoljili. Naj bo tukaj izročena prisrčna zahvala g. H., ki je že od prvega časa, kar se je o prelivanju zvonov govorilo, nam v tej reči dobre svete dajal, ter nas v marsikteri reči podpiral! — Z novimi zvonovi pak,

tere so lepe in dosti dobre, nekatere pa tudi take, da se more reči „dormitat Homerus.“ Veliko bolje, da ne rečem izvrstno, pisal je v prozi ali v nevezani besedi. Jaz sem ga večkrat nagovarjal, naj vse svoje pesmice sam pregleda, popravi, zbere, vredí, in pa naj jih da na svetlo. Da je Hladnik res na to mislil, spoznal sem iz njegove rokopisne zapuščine. Napisal si je naj pred kratek pregled ali „obseg“ vsih svojih pesem, in razdelil jih je takó-le: I. Lik, II. Medobojne, ali pesmi, ki so na sredi med likom in pikom, kterih je namenil izdati devet. III. Pik, to je, pesmi, v kterih pika in zbada (in v tem je bil mojster!); odločil jih je blizo trideset. IV. N. ravne, in sicer sonetne pesmice, kterih je zaznamoval dvanajst. Ali predno je mogel vsa svoja pesniška dela pregledati in razvrstiti, je obolel in umrl. Slog njegov je večidel nekoliko trd, kakšinkrat celó prisiljen, jedro pa je skoro vedno zdravo in krepko. Dalje.

ktere smo preteč. teden dobili, upam, da se bo med našo občino toliko zaželjeni mir zopet povrnil in da bo med nami vladala znanost prava kršanska ljubezen, ki je po besedah sv. ap. Paula, potrpežljiva, dobrotljiva itd. Kjer ni prave kršanske ljubezni, tankaj ne more biti tudi božjega blagoslova, kar prav lepo že naš slovenski pesnik P. izrazuje v svoji pesmi od zvonov:

.... Ker prazno je delo

Brez žegna z nebes.

Iz Brd, 14. decembra. — Letos se našim bricem prav slaba godi, dasiravno imajo nekteri še precej veliko vina. Pa kaj jim pomaga, če ne morejo robe prodati, naj imajo še toliko i toliko kvinčev rebule, ko pa jim cvenka pomajkuje. Davkarija tirja novce i če ne plača, teče mu eksekucija, ki je za kmeta dovolj grenka. V nekterih vaseh so res veliko vina pridelali; nasprotno pa v drugih, kder je zadela roka božja, jako malo.

Kako naši brici z vinom ravnaajo, je uže celemn svetu znano. Da nij pravilno, to uže vemo. Morali bi torej skrbeti, posebno čast. duhovni i župani, da bi imeli zmirej kakšnega domačega mladeniča v kmetijskih šolah, kar žalibog, do zdej tega še nij. Dotični bi se tam naučil pravilno ravnanje z vinom, kakor tudi druge gospodarske znanosti.*) Marsikter bo rekel: kaj mi pomaga, če pravilno ravnain z vinom, pa bi ga ne mogel prodati kakor to, ki je po naši šegi napravljeno. Nu, na to vender ni težko odgovoriti, kam bi morali vino izprodajati. Naj pri tej priliki omenim, da vino, napravljeno po učenjaški poti, je bolj stanovitno, kakor ono, ki je — rekel bi — po Noetovi šegi napravljeno. Čim stareji je vino, tim vikši je cena, tako da ti povrne kapital z obrestmi vred. Kam i komu bi se vino prodajalo, je nam pozameznim to nemogoče določiti, ker, kot kmetje, ne poznamo sveta, razun, da kakšen izmed naših ve za koroški Klagenfurt. To je vse, s kojim se moramo mi brici ponašati. Kmetijska družba bi lahko preskrbela pot za izvaževanje naše sladke rebule. Saj je uže pripravila toliko i toliko strojev, orodij, živine itd. in vse to za povzdigo kmetijstva na Goriškem. Pri tej priložnosti bi tudi lahko preskrbela kakega trgovca, ki bi boljša t. j. pravilno napravljena vina od naših kmetov ukupoval. S tembi se tudi v srcih naših neomikanih kmetov, kal napredka v kmetijstvu pokazal. Upamo, da bo naša sl. c. kr. kmetijska družba to stvar spregledala, ker je vneta za občni blagor. Tudi o času sviloprejk je jako nadležno kokone prodajati, ker nij pravega kupca, ali pa moramo zgubo trpeti, da jih oddamo.

Naj preskrbi torej sl. c. kr. kmetijska družba pot, da bodemo zamogli z blagom barantati, ker to je neobhodno potrebno, če hočemo, da bomo v kmetijstvu napredovali.

Oni gospodje pa, ki nijso uže naše kmetijske družbe, naj se oglašé, in ona jih bode z veseljem v svoje krilo sprejela, ker le če so moči združene, nam bo pot napredka odprta.

Briski kmet.

Kviško, 15. dec. — V 49. št. „Glasa“ je nek dopisnik iz srednjih Brd popisal, kako v vaseh, ki mejijo proti laški deželi, narodna zvest in narodno življenje pojema. Komaj, pravi

g. dopisnik, se v takih vaseh Slovenci zavedajo, da so Slovenci in ako tudi vejo, si to ne štejejo v čast. Da je v resnici tem tako, pritrđim žalibog! tudi jaz g. dopisniku; da je pa temu tamošnja duhovščina kriva, mislim, da gospod dopisnik preveč črno vidi. Vas Mernik leži tik laške meje, mora tedaj ljudstvo več ali menj vsaki dan z lahi občevati in tedaj ni mogoče pri naj bolji volji, laški upljiv popolnoma zatreti.

Kar pa govori g. d. o merniškim gospodu, ne spada, ako — dato non concessio — bi tudi res bilo v javnost, čudim se tedaj in z menoj vsi briški duhovai, s kterimi sem imel v tem kratkem času priložnost govoriti, da je že večkrat omenjeni dopis v javnost prišel.

Po želji gosp. dopisnika iz sred. B. bi tikal tedaj v Merniku mlad, delaven za cerkev in narod goreč mož, ker sedajni gospod je že prestar! Bogme! Kam pa s starimi?

Da ni resnično, kar gosp. dopisnik iz sred. B. od Fojanskega gospoda piše, potrđuje zadnji „Glas.“

Fojanski gospod dobro ve, akoravno po rodu Lah, da živi med Slovenci in zarad tega tudi v vsakem oziru za nje dela. Ako bi gospod Vikar F. ne imel ljubezni do našega naroda, bi gotovo tudi ne govoril slovensko dobro; kaj tacega pa tajti, bi se reklo resnici v oči biti.

Gospoda dopisnika iz Brd v 50 št. „Glasa“ pa prosim, naj nam po imenu imenuje vse tiste očete, ki zanemarjajo vsak napredek in še celo zatirajo vsako majhno kal, ki se v tem ali onem kotiču naših Brd prikaže, da bomo vedili znanost, koga se držati, koga pa ogibati. — Mislim, (morda se motim), da vi gosp. d. z imenom „očete“ cikate morda na nektere briške dušne pastirje ter njim pripisujete, da ljudstvo zadržujejo v omiki ter pravem napredku?

Ako ste tedaj teh misel, moram vam kar naravnost reči, da slabo poznate briško deželico, ker duhovščina briška je vsa narodna, omikana in marsikaj žrtvuje, da bi se stan bricev zboljšal. Brez iskrenih duhovnov bi bila briška deželica še bolj nazaj, kakor je v resnici.

Pritrditi Vam pa moram, da naša čitalnica v Kviškem gre res prav dobro — rakovo pot — in ne bo dolgo časa, da bo morda celo v miru zaspala. — Kaj je vzrok? Marsikaj, al javno to razkladati, bi se reklo, roko v srčeno gnejzdo vtikati, tedaj — molčimo.

Kar sem tu napisal, storil sem z namenom, da častiti bralci „Glasa“ zvedo, da v Brdih vendar ni še tako žalostno, kakor opisujejo že nekaj časa nekteri dopisniki, kterim svetujem, naj bi drugi pot prej dobro premislili, kaj pišejo, da zopet kake neresničnosti med svet ne zatrosijo.)*

Ig.

Ogled.

Avstrija. Kakor v dunajski lesenjači, enako tudi v peštanskem državnem zboru dala je obravnava proračuna za leto 1876 vladi nasprotni stranki (manjšini v zbornicah) lepo priliko, da so svoje pritožbe javno izustili in vlade po zasluženji bičali. V peštanskem zboru niso veliko slušali na

*) Radi smo dali prostor temu dopisu, ter pokazali, da nam je mar za resnico. Ako nam pa kdo kaj piše, se zanašamo, da je dobro podučen, ker uredništvo ne more poznati vseh razmer v vsakem majhnem kraju. Brez zamere tedaj smatramo stvar poravnano. — Ur.

govore nasprotnih poslancev, njihov glas se je zgubil, kot glas vpijočegu v puščavi. Tisza-ovo ministerstvo je zdaj na vrhuncu slave in ima dovolj mamelukov v zbornici, da mu pomagajo. Na Dunaji so našli govorniki iz vladne opozicije mnogo pazljivih poslušalcev, pa še sogovornike iz vladne stranke. Vse stranke opozicije so solidarno postopale in če tudi Hohenwarth ni govoril, videlo se je, da je on duša opozicijskega središča. Najboljši govorniki so šli v bitko za pravico, posebno Czartorysky in dr. Pražak. Naj bolj so zdelovali finančnega ministra Depretisa. Sin bivšega ministra Plenerja, poslanec Plener govoril je jako oestro proti vladi, in ko mu ta nekaj odgovarja, reče govornik, da z zaničevanjem take opazke zavrača. Vsi ministri so naredili dolge obraze zarad nezaslišanih besedi iz srede lastne stranke!

Schmerling, oče februarske ustave, zopet v javnost zahaja, posebno njegovo nazočnost in napitnica pri banketu „Concordia“ na Dunaji razlagajo kot znamenje prihodnjega ministerstva — Schmerlingovega.

V Gradcu je končana sodnijska obravnava proti vodji delalcev dr. Tauschinsky-u. Državni pravdnik je tožil zarad veleizdajstva, kalenja javnega miru, skrivnih zvez in šuntanja. Porotniki so spoznali, da je T. kriv samo šuntanja in obsojen je bil za tri mesece ječe. Od njegovih sozatožencev dobil je Wanke tri mesece, Hochreiter pa dva meseca, vsi drugi so bili spoznani nekrivi. — V Gradcu je don Alfons daroval županu Kinzlnu 100 gl., naj je razdeli z nakupovanjem drv med uboge.

Na Kranjskem imajo dovolj opraviti s litijskem glavarjem Vesteneckom. Ta glavvar se je posebno odlikoval pred kratkem s tem, da je lagal, da je na Vačah nalezljiva bolezen in da ljudje mrjo. To vse, da bi prepovedal ljudski misjon. Medicinski svetovalec dr. Stöckl je moral pa potrditi sporočilo fajmoštvo, da ni nikake nalezljive bolezni. Misjon so toraj pričeli in zdaj tudi že srečno dokončali, Vestenek pa še vedno glavari, če tudi je pred svetom logal in deželnega namestnika sleparil. Saj je liberalen!

Zunanje države.

Pruska vlada je hotela škofa kolo njskega internirati, umaknil se je pa še o pravem času ter ubežal 13. t. m. v Holandijo. — Bulgarski list „Napredek“ pravi, da naj vlada ne zamolči, kako na Bulgarskem vre in da vtegne kmalo skipeti. V Carigrad je prišel general Klappa ponujat še turški vladi v službo. Velika sramota za madjare, da se njihov rovar podstopi pri Turkih moledovati za službo, da bo le Slovane zatiral. — Francosko ministerstvo je ostalo v manjšini pri volitvah za senat. Ministri ostanejo še nekaj časa v službi, potem pa gredo.

Domače stvari.

(Ponovljena opomba.) Visoko častito duhovščino še enkrat opozorujemo, naj pošlje proš-

*) Bil je eden, ki je izvršil eu tečaj (1874—75) alj moral je odriniti Zakaj? ne vem! Pis.

nje za podporo revnim cerkvam do vodstva bratovštine vednega češčenja do k o u c a d e c., ker se na pozneje došle prošnje ne bo oziralo. Kedor ima pa še kaj poravnati, naj se ne mudi.

(Imenovanje.) Gosp. Dragotin Baubela, tukajšni stavbeni svetovalec je imenovan za višega stavbenega svetovalca s sedežem v Trstu.

(Za hercegovinske vdove in sirote) darujejo: J. F. 1 gl. — Vojsčica 5 gl. — Deskla 20 gld.

(Brata Viktor i Karol Gerstenbrand — slepca), prvi 18, drugi 14 let star, sta mojstra na glasoviru, harmonium in na goslih. Prišla sta pred 14 dnevi se stariši v Gorico. Rojena sta v Padovi, izučena pa v konservatoriju (zavodu) za slepce v Milanu. Imata že po naravi dar za muziko. Neverjetno je pa, kako natančno, dasi rojena slepca, znata rabiti glasovir in gosle. Imeli smo priložnost, občudovati ju po dobroti in uljudnosti knezo-nadškofijskega tajnika mons. Janeza Globočnika, ki jima je blagovoljno prepustil svoje sobe ter dvakrat h koncertu povabil odlično mestno gospodo duhovskega in svetnega stanu, med njimi bar. Rechbacha, bar. Roner-ja, itd. Gledati ju pa slišati čarobne glasove, koje izvijata, srce presune. Zdelo se je, posebno v meditaciji (premišljevanje, tako je ime neki točki, koju sta sama zložila), da hočeta vso žalost in vse hrepenenje svoje duše izliti. Oba skupej igrata. Dobila sta od visokih oseb znamenja priznanosti, tako jim je pret. pomlad Nj. Velič. podarilo lep spominek za godbo, ktero sta zložila o Njihovi nazočnosti v Benetkah. Srčna zahvala mons. Globočniku za uljudno povabilo. — Slepca vrneta se v kratkem v Gorico. Citalnica goriška bi imela lepo priložnost, eno najlepših zabav napraviti svojim udom, ako bratoma-slepcoma prepusti dvorano.

(Opozorujemo) naše bralce in p. n. občinstvo na knjižico: francoska-nemška vojska leta 1870, spisano od M. V., prav zanimivo in za zimske večere pripravno. Ne bodo se bralci kesali, da so jo kupili. Dobiva se v Mailing-ovi tiskarni pa tudi v drugih bukvarnah.

(Strašna hudobija.) — Okolo 10. ure zvečer pretečeno saboto vrnil se je po končanem delu v Mailingovi tiskarni 19 leten mladeneč France Visin, stavec, k svojim starišem. Imel je 14 letnega sovražnika, nekega Martelanca, ki je zarad vednega nadlegovanja dobil od Visina klofuto. To je dalo povod, da je M. sklenil maščevati se. V saboto tedaj je hotel svoj malopriden sklep spolniti. Čakal je Visina skoro tri ure, in ko slednji dojde, vrže mu kamen, ki pa ni zadel, vrže mu drugega, ki mu je priletel ravno na usta in izbil dva zoba. Ko ga je menda še sunil, padel je na tla in hudobnež ga je z nogo osoval tako, da mu je zmastil spolovne ude. Visin se pobere in gre počasi domov, čez 24 ur pa je umrl. Kakor je sodnijska preiskava določila, bilo je poškodovanje težko in smrtno. Morilec M. je priznal (kakor se je tudi v nedeljo s svojim dejanjem bahal), da pozna mrtvega in da ga je on umoril. Ta dogodek je zopet eden zmed tolikih dokazov, kam mladina pride brez podučevanja in brez vere. Želeti bi pač bilo, da bi javna ali skrivna policija malo bolj skrbela za to, da se toliko potepov, ki se zdaj klatijo po mestu, v kako posilno delalnico odpravilo, ravno tako naj bi se

tudi gostilničarjem in kavarnarjem pod ostro kaznijo prepovedalo takim mladim postopačem priliko dajati, da pijančvajo in igrajo cele noči. G. glavarja ukaz, naj se po mestu v ponočnem času ne prepeva, se tudi že zdavno več ne spolnuje. Daleč smo prišli, da človek že pred 14 letnim morilcem ni več življenja svest!

(Denarji za Staničev spominek.) Na mnoga vprašanja, kam so prišli denarji za Staničev spominek nabrani po „Glasu“, odgovarjamo, da one hrani opravištvo našega lista. Ko se z novim letom, kakor se nadajamo, ustanovi novo polit. društvo „Sloga“ za obe stranki, izročili bodo se denarji odboru društva, da ono potrebno poskrbi. Zdaj je denarja premalo za spominek V. Staniča dostojen.

Razne vesti.

— Pretep na dunajskem vseučilišči. Prof. Billroth je izdal posebno knjigo pod naslovom: „Lehren und Lernen an den Universitäten deutscher Nation“, v ktorej prav dobro pravi, da je medicinska fakulteta postala — judovska. Tako razžalenje judovski slušatelji niso mogli prenašati, zarad tega so hoteli s sikanjem prišlega profesorja iz dvorane spraviti. Nejudovski študentje pa so se za učenjaka potegnili in boj med judi in nejudi je trajal skor eno uro, judje so pobegnili. „Volksfr.“ ki o tem govori, dostavlja, da je prof. B. še vse premalo ostro jude bičal, in da je bil B. še „nobel“, da ni drugih reči povedal, ki se ne gode med učenci, ampak — drugod.

— Št. 50. dunajskega časopisa „der Osten“ (za četrť l. 1 gld. 50) prinaša prav zanimive reči: Politische Übersicht. — Zur Stimmung in Bulgarien. — Bukarester Briefe. — Rumänien und die deutsche Politik im Oriente. — Die Fortschritte der Germanisation in Europa. — Die Intriguenkampf um die Bukowiner Metropole. — Der Herr Staatsanwalt von Czernowitz. — Inland. — Ausland. — Kleine Chronik. (Eine Mickiewiczfeier in Wien. Eine Balgerei an der Wiener Universität. Die ruthenischen Studenten der Czernowitzer Universität.) Landwirtschaftliche Revue. — Volkswirtschaftliches.

— „Zvon“, kakor smo mi že pred meseci naznanili, bo zopet začel izhajati. Jos. Stritar, urednik in lastnik njegov, razposlal je posebno vabilo, v katerem pove, v kakem duhu bo list uredovan. Cena mu bo za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gl., učencem in dijakom po več iztisov skupaj v zavoju 3 gld. na leto, 1 gl. za 4 mesece. Naslov je: An die Redaction der Zeitschrift „Zvon“, Wien, Hernals, poste rest. — Kak bo „Zvon“, bo pokazala prihodnost, dozdej Str. ni bil srečen se svojimi raznimi početji, pa tudi Stritarjevo stališče ni vselej ugajalo večini katol. Slovencev.

Umerli od 10. do 17. Decembra

Janez Spacali 58 l. hiba na srcu. — Jera Mlekuš 68 l. mrtud. — Marija Pavletič 28 l. jetika. — Tereza Negro 74 l. starost. — Franc Visin 19 l. poškodovan. — Katra Pavlin 32 l.

vodenica. — Karolina žl. Zanardelli 76 l. hiba na srcu. — Franc Ginser 32 l. jetika. — Augusta Drašček 2 m. božjast. — Marija Fumati 1 l. croup. — Marija Sokol 69 l. plučno oslabljenje.

100

OBISKOVALNIH LISTKOV VELJA

v Mailingovi tiskarni

samo 1 goldinar.

Pismeno sporočilo

zdravilnostnih lastnostih in vspehih pravega

Wilhelmovega

antiartritičnega, antirevmatičnega

kričistujočega čaja.

Visoko spoštovani gospod Wilhelm!

Pravi Wilhelmov zgoraj imenovan kričistujoči čaj, ki se je v malih mesecih potem, ko se je naznanil, tako priljubil, in bil priporočen od strani zdravniškega občinstva, ker je bilo sploh znano, da iz Wilhelmovega laboratorija še nikdar kaj nepoštenega prišlo ni, napolnil je tudi mene neprenehljivo z njim poskušnje delati, ktere so me pogostokrat iznenadile. V prid trpečih ljudi zdi se mi sveta dolžnost, da zapišem svoje skušnje o vspehu imenovanega čaja vestno in kot navod, tim bolj, ker so zunanji listi naznanjali, da se je čaj v visokih in najviših družinah rabil. Naj se tedaj trpečim ljudem odpre studenec zdravja iz tisučkrat odobrenih virov.

Prav izvrstno se je obnesel ta Wilhelmov kričistujoči čaj pri revmatičnih napadih, posebno kadar se je vreme spreminjalo ali ostrije postajalo. Hitro po porabljenih nekterih oddelkih dosegel sem povsod veliko polajšanje. Prav krepko se bojuje ta čaj proti protinu (gicht), kterega naposled premaga. Ravno tako se je obnesel ta čaj pri takih, ki zavoľjo dolgega sedenja trpijo v spodnjih delih života, čisti namreč ta bolečine pouzročajo z ogljenčem na poljujeno kri. Ravno tako moram njegov vspeh pri kroničnih boleznih na jetrih in pri oteklinah povdarjati. Pred vsem se priporoča raba čaja, preden se rabijo kake toplice. Tistim pa, ki zarad pomanjkanja premoženja toplote rabiti ne morejo, raba tega čaja dobrodejno vse nadomesti.

Toliko v čast gospodu Franc Wilhelmu lekarničarju v Neunkirchenu.

D.r Julij Janell,
prakt. zdravnik.

Kolacioniral in nekolekovanemu izvirniku popolnoma enako potrjuje Jamnic 23. 1874.

(L. S.)

D.r Friderik Heidler,
c. kr. notar.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo;

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen pri Dunaji ali v mojih po časnikih navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gld., posebej za kolek in zavoľ 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva se pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj dobiva vse Gorici pri A. Franzoni-u lekarju, v Kormin pri Hermes Codolini-u v Trstu pri Jakob Saravalla-i.